



*„Tradíció, tudomány, minőség”*

**Tanulmánykötet**

**2021**



*„Tradíció, tudomány, minőség”  
30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék*

*Tanulmánykötet*

Kézirat lezárva: 2021. december 31.

Kiadja:  
a Magyar Rendészettudományi Társaság  
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:  
Czene-Polgár Viktória  
Csaba Zágon  
Szabó Andrea  
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes

Felelős kiadó:  
Szabó Andrea

ISBN: 978-615-81879-6-1

DOI: 10.37372/mrttvpt.2021.2

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

# Tartalomjegyzék

---

<b>Szerzők</b> .....	<b>6</b>
<b>Lektorok</b> .....	<b>10</b>
<b>Lectori salutem!</b> .....	<b>12</b>
<b>30 év, 30 vélemény</b> .....	<b>14</b>
<b>Tanszéktörténet</b> .....	<b>46</b>
Szabó Andrea – Magasvári Adrienn: Hirtelen 30 – A szervezeti és a képzési rendszerben 30 év alatt bekövetkezett változások hatása a pénzügyőr tisztekkel szemben támasztott követelményekre .....	48
<b>HR, szervezetfejlesztés, jogalkalmazás</b> .....	<b>60</b>
Christián László – Erdős Ákos – Magasvári Adrienn: Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban.....	62
Hajdu Ruben József: A meztelen igazság a pénzügyőrökről.....	78
Suba László: Úton a közérthetőség felé.....	92
Szilvássy György Péter: Gondolatok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló új törvény és az alapjogi korlátozások kapcsolatáról.....	105
Voitseshchuk, Andrii: Establishment of New Customs in Ukraine: Latest aspects of personnel management based on a competency-based approach...117	
<b>Vámtechnológia, kockázatkezelés, IPR</b> .....	<b>127</b>
Csaba Zágon – Gecsei Márton: Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren.....	129
Galella, Patricio: The Approved Exporter Authorization in the EU .....	143
Jurušs, Māris – Miloseviča, Kristīne – Šmite-Roķe, Baiba: Transaction market value range based on arm's length principle for customs and tax purposes ....	153
Német Martin – Szendi Antal: A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban.....	165
Van Dooren, Eric: The order to pay the counter value of disappeared goods in Belgium.....	179
<b>Adóztatás, gazdaság, új technológiák</b> .....	<b>190</b>
Halasi Nóra: A hagyományos és tájjellegű élelmiszerek gazdasági jelentősége az észak-alföldi régióban .....	192

Halász Zsolt: Variációk egy témára: kísérletek a virtuális eszközök szabályozására .....	206
Kovács László: Széttöredezett e-közbeszerzési környezet Németországban..	218
Nagy Zoltán András: Mesterséges intelligencia lehetőségei az adó- és vámügyi eljárásokban .....	226
Pajor Andrea: Az adózás/adóztatás igazságossága – Az arányos és méltányos közteherviselés .....	234
Potoczki Zoltán: Az adófelfüggesztési eljárás jellegzetességei .....	246
Szlify Gábor: Vagyonosodási vizsgálat: kísértő múlt és ígéretes jövő .....	256
<b>Történeti szemelvények.....</b>	<b>270</b>
Czene-Polgár Viktória: Vámmentes csomagok Nyugatról – Az Ibusz Külföldi Kereskedelmi Akciója .....	272
Deák József: Határőrök, vámosok, állambiztonsági és belügyi szervek munkatársainak helytállása 80 évvel ezelőtt, a Szovjetuniót ért váratlan támadás első hónapjaiban.....	286
Kovács István: Németországban tevékenykedő arab nyelvű klánok és a „maffia” fogalmi összefüggései .....	294
Lippai Zsolt – Simonics Adrián: Magánbiztonság és futballhuliganizmus .....	306
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Brüsszeli Nómenklatúra – az egységes nemzetközi vámtarifa létrehozása .....	320

# Szerzők

---

- **Christián László, Dr., PhD.,** habilitált egyetemi docens, rektorhelyettes, rendőr dandártábornok, Nemzeti Közszerológálati Egyetem, [christian.laszlo@uni-nke.hu](mailto:christian.laszlo@uni-nke.hu)
- **Czene-Polgár Viktória, Dr., PhD.,** tanársegéd, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, [czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu](mailto:czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu)
- **Csaba Zágón, Dr., PhD.,** adjunktus, pénzügyőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, [csaba.zagon@uni-nke.hu](mailto:csaba.zagon@uni-nke.hu)
- **Deák József, Dr. PhD,** adjunktus, rendőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Rendészetelméleti és -történeti Tanszék, [deak.jozsef@uni-nke.hu](mailto:deak.jozsef@uni-nke.hu)
- **Erdős Ákos,** tanársegéd, pénzügyőr őrnagy, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, [erdos.akos@uni-nke.hu](mailto:erdos.akos@uni-nke.hu)
- **Galella, Patricio, PhD.,** international trade consultant, AGOSTO & ANGUREN IT (GUIEX), and an Associate Professor at the Faculty of Law of the University of Barcelona, [galella@guiex.net](mailto:galella@guiex.net)
- **Gecsei Márton,** határszerológálati vámreferens, pénzügyőr hadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Repülőtéri Igazgatóság, [gecsei.marton@nav.gov.hu](mailto:gecsei.marton@nav.gov.hu)
- **Hajdu Ruben József,** vámigazgatási referens, pénzügyőr főhadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága, [hajdu.ruben@gmail.com](mailto:hajdu.ruben@gmail.com)
- **Halasi Nóra,** kockázatkezelési referens, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága, Kockázatkezelési Osztály, [halasi.nora@nav.gov.hu](mailto:halasi.nora@nav.gov.hu)
- **Halász Zsolt, Dr., PhD,** tanszékvezető egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Kar, Pénzügyi Jogi Tanszék, [halasz.zsolt@jak.ppke.hu](mailto:halasz.zsolt@jak.ppke.hu)
- **Jurušs, Māris, PhD.,** Associate Professor, Customs and Tax Department, Riga Technical University, [Maris.Juruss@rtu.lv](mailto:Maris.Juruss@rtu.lv)

- Kovács István, Dr., PhD., tanársegéd,  
 rendőr őrnagy,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék,  
[kovacs.istvan@uni-nke.hu](mailto:kovacs.istvan@uni-nke.hu)
- Kovács László MA hallgató,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar,  
[laci.kovacs1993@gmail.com](mailto:laci.kovacs1993@gmail.com)
- Lippai Zsolt, mesteroktató,  
 rendőr alezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,  
 doktori hallgató, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola,  
[lippai.zsolt@uni-nke.hu](mailto:lippai.zsolt@uni-nke.hu)
- Magasvári Adrienn, tanársegéd,  
 pénzügyőr alezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[magasvari.adrienn@uni-nke.hu](mailto:magasvari.adrienn@uni-nke.hu)
- Miloseviča, Kristine, Senior Tax Advisor,  
 KPMG Latvia.
- Nagy Zoltán András, Dr., PhD., egyetemi docens,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Gazdaságvédelmi-, Kiberbűnözés Elleni Tanszék.  
[nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu](mailto:nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu)
- Német Martin, pénzügyőr hadnagy, vámigazgatási referens,  
 NAV Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóság,  
[nemeth.martin@nav.gov.hu](mailto:nemeth.martin@nav.gov.hu)
- Pajor Andrea, dr., mesteroktató,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[pajor.andrea@uni-nke.hu](mailto:pajor.andrea@uni-nke.hu)
- Potoczki Zoltán dr., mesteroktató,  
 pénzügyőr alezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[potoczki.zoltan@uni-nke.hu](mailto:potoczki.zoltan@uni-nke.hu)
- Simonics Adrián, hallgató,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 biztonsági szervező mesterképzési szak,  
[simonicsadrian88@gmail.com](mailto:simonicsadrian88@gmail.com)
- Šmite-Rože, Baiba, Deputy Director,  
 Tax Board at State Revenue Service of the Republic of Latvia,  
 and Doctoral Student, Riga Technical University,  
[baiba.smite-roke@vid.gov.lv](mailto:baiba.smite-roke@vid.gov.lv)
- Suba László, dr., tanársegéd,  
 pénzügyőr alezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[suba.laszlo@nav.gov.hu](mailto:suba.laszlo@nav.gov.hu)



- ▶ Szabó Andrea, Dr., PhD., tanszékvezető egyetemi docens,  
 pénzügyőr ezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[szabo.andrea@uni-nke.hu](mailto:szabo.andrea@uni-nke.hu)
- ▶ Szendi Antal, dr., mesteroktató,  
 pénzügyőr ezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[szendi.antal@uni-nke.hu](mailto:szendi.antal@uni-nke.hu)
- ▶ Szilvásy György Péter, dr., tanársegéd,  
 rendőr őrnagy,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Igazgatásrendészeti és Nemzetközi Rendészeti Tanszék,  
[szizyp@gmail.com](mailto:szizyp@gmail.com)
- ▶ Szlifka Gábor, Dr., PhD, ellenőrzési igazgatóhelyettes,  
 Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága,  
[szlifka.gabor@nav.gov.hu](mailto:szlifka.gabor@nav.gov.hu)
- ▶ Van Dooren, Eric, Associate professor,  
 Customs Law, University of Antwerp. Belgian,  
 Supreme Court judge,  
[eric.vandooren@uantwerpen.be](mailto:eric.vandooren@uantwerpen.be)
- ▶ Voitseshchuk, Andrii, Director,  
 Department of Customs Payments,  
 The State Customs Service of Ukraine,  
[vad\\_71@ukr.net](mailto:vad_71@ukr.net)
- ▶ Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes, mesteroktató,  
 pénzügyőr alezredes,  
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,  
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,  
[zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu](mailto:zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu)



## Szilvásy György Peter\*: Gondolatok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló új törvény és az alapjogi korlátozások kapcsolatáról

---

### Absztrakt

2021. január 1-jén lépett hatályba a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló uj törvény. A tanulmanyban elsosorban e torvenynek az alapjogi korlatozasokrol szóló szabalyairol kivanok összefoglalast adni azzal, hogy a Hszt. vonatkozó szabalyaira is kitekintek.

**Kulcsszavak:** *Nemzeti Ado- és Vámhivatal, személyi állomány, alapjogi korlátozások, Hszt.*

**English title:** Reflections on the relationship between the new law on the legal status of the staff of the National Tax and Customs Administration and fundamental rights restrictions

### Abstract

The new Hungarian Act on the Legal Status of the Personnel of the National Tax and Customs Administration entered into force on the 1 January 2021. This paper would like to summarize mainly the restrictions of fundamental rights regulated by this act in comparison with the Hungarian Act on the Legal Status of Professional Members of Law Enforcement Agencies.

**Keywords:** *National Tax and Customs Administration, personnel, restrictions of fundamental rights, Act on the Legal Status of Professional Members of Law Enforcement Agencies.*

\*\*\*

Egy korabbi tanulmanyban – az akkor hatalyos jogszabalyi kornyezet alapjan – vázlatosan áttekintettem a *Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál* (NAV) dolgozó penzugyorokre vonatkozó alapjogi korlátozások rendszerét. (Szilvásy, 2018) Tekintettel arra, hogy 2021-ben a NAV dolgozóinak jogállására vonatkozoan új törvény lépett hatályba, aktualitása folytán a korábbi tanulmány „felujtasaval” szeretném ezt hasonló módon újra megtenni – annyiban bővítve a vizsgalatot, hogy a hivatásos állományú penzugyorokre korábban részlegesen vonatkozó szolgalati törvény (2015. évi XLII. törvény) szabályaira is kitekintek.

### Bevezetés

2021. január 1-jén lépett hatályba a *Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról* szóló 2020. évi CXXX. törvény (Sztv.), melynek célja, hogy a NAV dolgozóinak jogállására egységesen vonatkozó szabályozást hozzon létre. A törvényjavaslathoz fűzött általános indokolás szerint a cél a „szervezeti integrációt lezáró, a személyi jogállás tekinteteben végrehajtott integráció. Ennek erdekeben a törvényjavaslat a NAV tekinteteben egy önálló, az egyeb jogállási jogszabályoktól független egységes új szolgalati jogviszonyt hoz létre, amely egyaránt vonatkozik a jelenleg hivatásos szolgalati és a kormányzati szolgalati jogviszonyban állókra, figyelemmel azok sajátos követelményeire.” (2020. évi CXXX. törvény indokolása) Az

---

\* dr. Szilvásy György Péter, tanársegéd, Nemzeti Kozszolgalati Egyetem, Igazgatasrendezesi és Nemzetkozsi Rendezesi Tanszék. <https://orcid.org/0000-0001-9475-3940>, [szigyp@gmail.com](mailto:szigyp@gmail.com)

indokolás szövegéhez hozzáfűzhetjük, hogy a törvény valóban „leválasztotta” a NAV dolgozóira vonatkozó szabályokat más jogállási törvényekről, azonban a foglalkoztatottak elkülönülése megmaradt, sőt, a pénzügyőri státusz is kettébomlott. (Összességében egy teljesen „egységes” jogállás nehezen képzelhető el mindaddig, amíg az adott közigazgatási szerv feladat- és hatásköri rendszerének jelentős különállósága – ti. a „civil” és a rendészeti jellegű feladatok egy szervezetbe sűrítése – megmarad. vö. Szabó A., 2012; Szabó A., 2016.)

Az új, a törvény által létrehozott jogviszony neve: *adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony*. Az e jogviszonyban állók ugyanakkor vagy *tisztviselői státuszú*, vagy *pénzügyőri státuszú* foglalkoztatottak. E foglalkoztatottak mellett munkavállalók és pénzügyőr tisztjelöltek is a NAV személyi állományához tartoznak. (Szjtv. 2. §) *Pénzügyőr* a törvény szóhasználatában az a pénzügyőri státuszú foglalkoztatott, aki pénzügyőri munkakört lát el. (Szjtv. 3. § (1) bekezdés 26. pont) *Tisztviselő* pedig a tisztviselői munkakört betöltő, tisztviselői státuszú foglalkoztatott. (Szjtv. 3. § (1) bekezdés 34. pont) Aki a NAV-nál 2020. december 31-én kormánytisztviselői kormányzati szolgálati jogviszonyban állt, annak jogviszonya a törvény erejénél fogva 2021. január 1-jével átalakult tisztviselői státuszú szolgálati jogviszonnyá; aki pedig pénzügyőr hivatásos szolgálati jogviszonyban állt (a Hszt.-nek megfelelően), az 2021. január 1-től pénzügyőri státuszú szolgálati jogviszonyba került. (Szjtv. 249. § (1) bekezdés a)-b) pont)

A törvény ugyanakkor a pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak között is megkülönböztetést tesz, ugyanis a pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak *tisztviselői munkakörben is dolgozhatnak*. A tisztviselői munkakört betöltő pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak viselhetnek rendfokozatot és társasági egyenruhát, de egyebekben rájuk főszabály szerint a tisztviselőkre irányadó szabályok vonatkoznak. (Szjtv. 29. § (3) bekezdés.)<sup>87</sup> Tehát a „hagyományos”, még a Hszt. szerinti szolgálati jogviszonyból ismert egyéb sajátosságokkal (pl. gyakorló vagy szolgálati egyenruházat viselése, kényszerítő eszközök, így különösen lőfegyver alkalmazása stb.) már csak a *pénzügyőri munkakört betöltő* pénzügyőri státuszú foglalkoztatottak rendelkeznek. A törvény fogalomhasználata alapján – mint fentebb láthattuk – a „*pénzügyőr*” fogalomkör alá már csak ez utóbbi foglalkoztatottak tartoznak. (Szjtv. 3. § (1) bekezdés 26. pont)

### Röviden az alapjogok korlátozásának dogmatikai alapjairól

Jóllehet nyilvánvaló, hogy az alapjogok (alapvető jogok)<sup>88</sup> kitüntetett szerepet foglalnak el a jogok között, közismert, hogy ezek sem korlátozhatatlanok – néhány kivétellel.<sup>89</sup> Az Alaptörvény I. cikkének (3) bekezdése megfogalmazza az alapvető jogok korlátozhatóságának feltételrendszerét:

*„Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”*

<sup>87</sup> A jogviszonyok közti különbségek részletes értékelését ld. (Magasvári A., 2021: 76-77.)

<sup>88</sup> Míg az *alapjogok* inkább az Alkotmánybíróság gyakorlatában, az *alapvető jogok* fogalom az Alaptörvényben használatos. További, a témához kötődő dogmatikai fogalmakra (emberi jogok, szabadságok, alkotmányos jogok, állampolgári jogok, államcélok stb.) itt részletesen nem térek ki. Ezek kapcsán ld. (Smuk P., 2015. 51-53; Balogh Zs., & Gárdos-Orosz F., 2018b. 226-227.)

<sup>89</sup> Korlátozhatatlan (abszolút) jogként szokás megjelölni az emberi élethez és méltósághoz való jogot, az ezzel összefüggő abszolút tilálmakat (pl. kínzás, szolgaság, emberkereskedelem tilalma), illetve bizonyos kiemelt jelentőségű büntetőeljárás garanciákat. Ezeket az Alaptörvény 54. cikkének (1) bekezdéséből olvashatjuk ki. A szakirodalomban ugyanakkor van, aki e körbe sorolja a lelkiismereti és vallásszabadság egyéni oldalát, vagy éppen a mindenkit egyenlően megillető jogképességet (ezek a méltósággal állnak szoros összefüggésben). Ld. e témakör kapcsán: (Balogh Zs., & Gárdos-Orosz F., 2018a: 235; Balogh Zs., 2019: 46-47; Pozsár-Szentmiklósy Z., 2021: 12-13; Erdős Cs., 2021: 79.)

Tanulmányunk szempontjából kiemelendő a törvényi jogforrási szint követelménye, valamint az, hogy alapvető jogokat nem csak más alapvető jog érvényesülése (ún. *alapjogi kollízió*), hanem bizonyos kiemelt súlyú alkotmányos értékek védelme érdekében is korlátozni lehet. A rendészeti tevékenységek körében ilyen különösen a *közrend és a közbiztonság védelme*, amely az állam részéről alkalmazott legitím fizikai erőszak alapját is jelentheti, melynek legsúlyosabb formája a lőfegyverhasználat, s ez akár az élet jogszerű elvételéhez is vezethet.<sup>90</sup> Hasonló indokai vannak annak, hogy a honvédek a katonai tevékenység körében jogosultak alapjog-korlátozásra, hiszen a Honvédség alapvető feladata – egyebek közt – hazánk függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme. (Alaptörvény 45. cikk (1) bekezdés)

A katonai és a rendészeti szféra jellegzetessége ugyanakkor az is, hogy az alapvető feladatok ellátását végző személyi állomány tagjai nem csak mások alapvető jogainak korlátozására vannak felhatalmazva; sajátos tevékenységeik végzése során, a munkavégzésre irányuló jogviszonyuk önkéntes létesítésekor vállalják saját alapvető jogaik törvény által történő korlátozását is. A továbbiakban erre, a rendészeti szerveknél megjelenő különleges jellemzőre térünk ki bővebben.

### Az önként vállalt alapjog-korlátozás a rendészetben

Mint ismert, az Szjtv. „kiszakította” a NAV foglalkoztatottjaira vonatkozó jogállási szabályokat a Hszt. hatálya alól. A Hszt.-nek már csak egyetlen fejezete maradt, amelyet a NAV vonatkozásában is alkalmazni kell (XXIX. Fejezet, a *Magyar Rendvédelmi Karra* vonatkozó szabályok). (Hszt. 1. § (10) bek.) Ettől függetlenül természetesen az alapjog-korlátozásokra vonatkozó rendelkezések a két törvény szabályozásában nagyfokú egyezést, vagy legalább hasonlóságot mutatnak. Úgy vélem, nem tanulság nélküli, ha röviden összehasonlítjuk a két jogállási törvény szabályozását. E körben Erdős Ákos témában készített kiváló tankönyvi fejezetét veszem kiindulópontként. (Erdős Á., 2021. 92-115. és 2020. 74-100.)

Hszt.	Szjtv.
<p>13. § (1) A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.</p> <p>(2) A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelezést – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.</p>	<p>28. § [A szolgálati jogviszony jellege]</p> <p>(1) Szolgálati jogviszony a köz szolgálata és munkavégzés céljából létesített különleges jogviszony, amely alapján a munkavégzéssel szükségszerűen együtt járó kötelezettségeken és jogosultságokon túlmenően mindkét felet – az ellátott feladat sajátos körülményeihez igazodó – többletkötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.</p> <p>(2) A pénzügyőr a szolgálati jogviszonyból fakadó kötelezést – a NAV rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, akár életének és testi épségének kockáztatásával teljesíti.</p>

Látható, hogy a törvényi szabályozás mindkét jogviszonyt különleges közszolgálati jogviszonynak tekinti. A Hszt. kiemeli a szigorú függelmi rend és az alapjogok önként vállalt korlátozásának jelentőségét is. Az Szjtv. ezekről nem szól, ugyanakkor a 28. § (1) bekezdése alapján mindenkit, aki adó- és vámhatósági szolgálati jogviszonyban áll, *többletkötelezettségek* terhelnek. A (2) bekezdés kizárólag a pénzügyőrök (tehát pénzügyőri státuszú és pénzügyőri

<sup>90</sup> A közrend és a közbiztonság védelmét az Alaptörvény a rendőrség alkotmányos feladatai közt sorolja fel [46. cikk (1) bekezdés], azonban nyilvánvalónak gondoljuk, hogy ezek az alkotmányos értékek a rendészet minden területén indokolhatják az alapvető jogok korlátozását (természetesen differenciáltan, és mindenkor figyelemmel a szükségesség-arányosság követelményrendszerére). A legitím fizikai erőszak és a rendészet kapcsolatrendszeréről részletesen ld. (Finszter G., 2018: 209-214.)

munkakört ellátó foglalkoztatottak) vonatkozásában emeli ki az *önkéntes vállalást, az élethivatás* jelleget, valamint az *élet és testi épség kockázatásának* lehetőségét.<sup>91</sup>

Az egyes alapjogok vizsgálata előtt fontos kiemelni a „korlátozás korlátozásának” szabályát, a *munkáltatói jogkörök* gyakorlásával összefüggő törvényi kötelezettséget is. Ez az előírás bármilyen jogkorlátozásra irányadó, ideértve értelemszerűen az alapjogok korlátozását is:

Hszt.	Szjtv.
101. § (2) Ha a munkáltatói jogkör gyakorlása során a munkáltatói intézkedés a hivatásos állomány tagja jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a hivatásos állomány érintett tagjára a legkisebb sérelemmel jár.	78. § [A foglalkoztató szerv kötelezettségei] (2) Ha a munkáltatói jogkör gyakorlása során a munkáltatói intézkedés a foglalkoztatott jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a foglalkoztatottra a legkisebb sérelemmel jár.

Világos tehát, hogy a lehetséges jogkorlátozásoknak gátat szab a fenti törvényi szabály, mely lényegében a visszaélészerű munkáltatói joggyakorlást kívánja megelőzni (ha pl. az egyébként jogszerű munkáltatói magatartás a foglalkoztatott zaklatására, vele szembeni indokolatlan retorzióra irányulna). Az Szjtv. e körben nem különböztet a foglalkoztatott jogállása tekintetében, a szövegezés pedig érdemben megegyezik a Hszt. megfogalmazásával.<sup>92</sup>

### Egyes alapjogi korlátozások

Míg a Hszt. önálló szerkezeti egységben (a IV. Fejezetben) tartalmazza az alapvető jogok korlátozására vonatkozó főbb szabályokat, az Szjtv. ilyen elkülönült szerkezeti egységgel nem rendelkezik, a korlátozó szabályok a törvényben szétszórtan találhatóak meg. Az egyszerűség kedvéért a továbbiakban a Hszt. IV. Fejezetében foglalt sorrend alapján vesszük sorra az egyes alapjogokat, áttekintő jelleggel, és nem a teljesség igényével.

#### *A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása*

Úgy a rendvédelmi szerveknél, mint a NAV-nál is igaz, hogy a munkavégzés során számos lehetőség van arra, hogy a foglalkoztatott személy szaktudására ne csak a kinevezése szerinti szolgálati helyen számítsanak. Ilyenkor az is előfordulhat, hogy a dolgozó – bizonyos körben akár beleegyezése nélkül – több száz kilométerre kerül lakóhelyétől, tartózkodási helyétől. Az Szjtv. több ilyen munkáltatói intézkedésre is lehetőséget ad (pl. átrendelés, kiküldetés, kirendelés, vezénylés).<sup>93</sup>

A fentiek mellett a nevesített korlátok közé tartoznak a következők:

Hszt.	Szjtv.
19. § (1) A hivatásos állomány tagja szolgálati érdekből kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse, a tartózkodási helyéről a szolgálati előljárat tájékoztassa, szolgálatképes állapotát fenntartsa. (2) A hivatásos állomány tagja kötelezhető arra, hogy a külföldre utazását szolgálati előljáratjának bejelentse.	80. § [A foglalkoztatott kötelezettségei] [...] (2) Az (1) bekezdésben meghatározottakon túl a pénzügyőr [...] d) szolgálati érdekből kötelezhető arra, hogy szolgálatteljesítési időn kívüli elérhetőségét bejelentse, a tartózkodási helyéről a munkáltatói jogkör

<sup>91</sup> Ld. e körben a 8/2004. (III. 25.) AB határozat megállapításait is.

<sup>92</sup> Érdekesképp jelzem, hogy a Büntető Törvénykönyv több olyan tényállást is tartalmaz, amelyek az alárendelttel való bánásmód, a munkáltatói jogkörök gyakorlása kapcsán figyelmet érdemelhetnek (pl. alárendelt megsértése, előljárat hatalommal visszaélés). A NAV foglalkoztatottjai – köztük a pénzügyőrök – azonban sem korábban, sem most nem tartoznak a büntető törvény *katoná* fogalma alá, így katonai büncselekmény elkövetői tettesként nem lehetnek. Lásd bővebben: (Erdős Á. – Szabó A. 2019: 7-30.)

<sup>93</sup> Ld. részletesen: az Szjtv. VII. Fejezet.

<p>(3) A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állománya tagjának külföldre utazása az e törvényben foglaltak szerint megtiltható vagy korlátozható. A külföldre utazás korlátozása vagy megtiltása miatt felmerült költséget a hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni.</p> <p>20. § (1) A hivatásos állomány tagja a tartózkodási helyéről – szabadsága ideje alatt is – a szolgálatteljesítési helyére visszarendelhető.</p> <p>(2) A visszarendelésre a szolgálati előjáró jogosult. Nem rendelhető vissza a hivatásos állomány tagja, ha a visszarendelés a szolgálati feladat végrehajtásával arányban nem álló jog- vagy érdeksérelmet okozna. A visszarendelés miatt felmerült költséget a hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni. A visszarendelés miatt szolgálatban töltött időt a túlszolgálat szabályai szerint, a szabadság ideje alatt történő visszarendelés esetén a túlszolgálat szabályai szerint vagy a szabadság ismételt kiadásával kell ellentételezni.</p>	<p>gyakorlóját tájékoztassa, szolgálatképes állapotát fenntartsa,</p> <p>e) szolgálati érdekből kötelezhető arra, hogy a külföldre utazását bejelentse.</p> <p>113. § [Szabadság kiadásának általános szabályai] [...]</p> <p>(6) Az (1) bekezdés szerinti vezető előre nem látható, kivételesen fontos ok, körülmény miatt a foglalkoztatott</p> <p>a) részére a (4) bekezdés szerint meghatározott szabadság kiadásának közölt időpontját módosíthatja,</p> <p>b) már megkezdett szabadságát megszakíthatja.</p> <p>(7) A foglalkoztatottnak a kiadás időpontjának módosításával vagy a szabadság megszakításával összefüggésben felmerült kárát és költségeit a munkáltatói jogkör gyakorlója köteles megtéríteni. A szabadság megszakítása esetén a szabadság alatti tartózkodási helyről a munkahelyre, illetve a visszautazással, valamint a munkával töltött idő a szabadságba nem számít be.</p> <p>(8) Nem rendelhető vissza a foglalkoztatott, ha a visszarendelés az alapjául szolgáló okkal, körülménnyel arányban nem álló jog- vagy érdeksérelmet okozna.</p>
--	---

Látható, hogy míg a szolgálati érdekekkel összefüggő kötelezettségek kizárólag a pénzügyőröket terhelik, addig a szabadságról történő visszarendelés lehetősége valamennyi foglalkoztatott esetében fennáll. Amint erre Erdős is rámutat, az Szjt. (és a Hszt.) szerinti bejelentési kötelezettség valójában nem a mozgásszabadsággal, hanem az általános cselekvési szabadsággal kapcsolatos korlátozásnak tekinthető. (Erdős Á., 2021: 96. és 2020: 85; Zakariás K., 2019: 96-98.)

#### *A véleménynyilvánítás szabadsága*

Más közszolgálati jogviszonyokhoz képest a rendészet területén az egyik legerősebb alapjogi korlátozásnak tekinthető a kiadott parancs, intézkedés, utasítás bírálatának általános tilalma. A törvényi megfogalmazások:

Hszt.	Szjtv.
<p>21. § (1) A hivatásos állomány tagja a részére kiadott parancsot, intézkedést – a 103. §-ban meghatározott esetet kivéve – nem bírálhatja, arról a jog- és érdekvédelemesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.</p> <p>(2) A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a hivatásos állomány tagja nem állíthat elő és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetőt vagy emblémát nem függeszthet ki.</p> <p>(3) Az országos parancsnok és az országos főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.</p>	<p>8. § [Általános magatartási követelmény]</p> <p>(2) A foglalkoztatott a részére kiadott utasítást – a 82. § és 83. §-ban meghatározott esetet kivéve – nem bírálhatja, arról a jog- és érdekvédelemesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, a hivatali rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.</p> <p>(3) A hivatali rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a foglalkoztatott nem állíthat elő és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetőt vagy emblémát nem függeszthet ki.</p> <p>(4) A NAV vezetője közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a foglalkoztatott az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a NAV személyi állományába tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.</p>

<p>(4) Ha a hivatásos állomány tagja az (1)-(3) bekezdésben foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.</p> <p>(5) A hivatásos állomány érdek-képviselői szerveinek tevékenységi körébe eső hirdetései a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozhatók.</p> <p>(6) A hivatásos állomány tagja nem kötelezhető arra, hogy politikai nézeteiről vagy pártszimpátiájáról – közvetlenül vagy közvetve – nyilatkozatot tegyen. A hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyával összefüggő jogai gyakorlásában és előmenetelében a politikai nézetei vagy pártszimpátiája hátrányosan nem érintheti és abból előnye sem származhat.</p>	<p>(5) Az érdekképviselői szervek – tevékenységi körükbe tartozó – hirdetései a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozhatók.</p> <p>(6) A foglalkoztatott nem kötelezhető arra, hogy politikai nézeteiről vagy pártszimpátiájáról – közvetlenül vagy közvetve – nyilatkozatot tegyen. A foglalkoztatottat a szolgálati jogviszonyával összefüggő jogai gyakorlásában és előmenetelében a politikai nézetei vagy pártszimpátiája hátrányosan nem érintheti és abból előnye sem származhat.</p>
---	--

Kiemelést érdemel, hogy a Hszt. a bírálati tilalom alóli kivételként a bűncselekmény elkövetésére vonatkozó parancsot, rendelkezést nevesíti, valamint azt, hogy a más módon jogszabálysértő parancs, rendelkezés jogellenességére fel kell hívni a szolgálati előljáró figyelmét. Az Szjtv. e körben különbséget tesz a tisztviselők és a pénzügyőrök vonatkozásában: a pénzügyőrök esetében a szabályok lényegében megegyeznek a Hszt. rendelkezéseivel, a tisztviselők kapcsán azonban jóval szélesebb a megtagadási okok köre (bizonyos esetekben kötelező, más esetekben lehetséges az utasítás végrehajtásának megtagadása).

### Gyülekezési jog

A gyülekezési jog kollektív (politikai) alapjog, mely szoros összefüggésben áll a véleménynyilvánítási szabadsággal.<sup>94</sup> Míg általában véve a gyűlések nem szorulnak engedélyezésre, a rendészeti szervek esetében a helyzet eltérő:

Hszt.	Szjtv.
<p>22. § (1) A szolgálati helyen a gyülekezési jog alapján nyilvános rendezvény csak az állományilletékes parancsnok engedélyével tartható.</p> <p>(2) Nem engedélyezhető rendezvény a szolgálati helyen, ha az</p> <p>a) politikai célt szolgál,</p> <p>b) a szolgálati feladat, a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul vagy azt bírálja,</p> <p>c) a rendvédelmi szerv iránti közbizalom megingatására alkalmas, vagy</p> <p>d) a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes célra irányul.</p> <p>23. § (1) A helyszínen szolgálatot ellátók kivételével a hivatásos állomány tagja egyenruháját</p> <p>a) a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen nem viselheti, továbbá</p> <p>b) egyéb politikai rendezvényen, valamint a gyülekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvényen csak a rendvédelmi szervet képviselő személyként, az állományilletékes parancsnok engedélyével viselheti.</p> <p>(2) Ha a hivatásos állomány tagja az (1) bekezdésben foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.</p>	<p>12. § [Gyülekezési jog korlátozása]</p> <p>(1) A munkavégzési helyen a gyülekezési jog alapján nyilvános rendezvény csak a munkáltatói jogkör gyakorlójának engedélyével tartható.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerinti rendezvény nem engedélyezhető a munkavégzési helyen, ha az</p> <p>a) politikai célt szolgál,</p> <p>b) a munkaköri feladat, a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul vagy azt bírálja,</p> <p>c) a NAV iránti közbizalom megingatására alkalmas, vagy</p> <p>d) a NAV feladataival ellentétes célra irányul.</p>

<sup>94</sup> E kapcsolatrendszer vonatkozásában ld. (Erdős Cs., 2015: 179-180.; Hajas B., 2016: 34-38., 42-44.; Hajas B., 2019: 222-224.)



Amint látható, az engedélyezés feltételrendszere lényegében mindkét törvény esetében megegyezik. Különbésként jelentkezik ugyanakkor – amint erre Erdős is felhívja a figyelmet – , hogy az egyenruhaviselési lehetőség kapcsán előírt korlátozásról az Szjtv. nem, illetve kizárólag a szolgálati nyugdíjasok esetében szól. (Szjtv. 238. § (1) bek.; Erdős Á., 2021: 102-103. és 2020: 88-90.)<sup>95</sup>

### Egyesülési jog

Az egyesülési jog a „szervezkedés” szabadságát jelenti. E körben különös súlya van (a rendészet területén is) a szakszervezetek létrehozásának és működésének, amit a törvények lehetővé tesznek. Ugyanakkor megemlíthetők a foglalkoztatottak egyesülési szabadságával összefüggő korlátozások is:

Hszt.	Szjtv.
<p>24. § (1) A hivatásos állomány tagjai érdek-képviselői szerveket az egyesülési jog alapján – az e törvényben meghatározott keretek között – hozhatnak létre, valamint csatlakozhatnak azokhoz. A hivatásos állomány tagjának joga, hogy – törvényben meghatározott feltételek szerint – gazdasági és társadalmi érdekei előmozdítása, védelme érdekében, mindennemű megkülönböztetés nélkül, másokkal együtt érdek-képviselői szervezetet alakítson, továbbá az általa választott szervezetbe – kizárólag az adott szervezet szabályaitól függően – belépjen, vagy az ilyen jellegű szervezetektől távol maradjon.</p> <p>(2) Az érdek-képviselői szervek e törvény keretei között szabadon működhetnek és gyakorolhatják jogosítványaikat. Sztrájkot azonban nem szervezhetnek, és tevékenységükkel – ideértve a rendvédelmi szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is – nem akadályozhatják meg a rendvédelmi szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancs és az intézkedés végrehajtására vonatkozó kötelezettségének teljesítését.</p> <p>(3) A hivatásos állomány tagja nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes.</p> <p>(4) Ha a hivatásos állomány tagja a (3) bekezdésben foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.</p> <p>(5) A hivatásos állomány tagja köteles a hivatásával össze nem függő, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezettel fennálló, valamint újonnan létesülő tagsági viszonyát előzetesen, az állományilletékes parancsnoknak írásban bejelenteni. Az állományilletékes parancsnok a tagsági viszony fenntartását vagy létesítését írásban megtilthatja, ha az a hivatással vagy az ellátott szolgálati beosztással nem egyeztethető össze, vagy a szolgálat érdekeit sérti vagy veszélyezteti. Az állományilletékes parancsnok köteles a döntését megindokolni.</p> <p>(6) A hivatásos állomány tagja kamarai tagsághoz kötött tevékenység esetén tagja lehet az illetékes szakmai kamarának.</p>	<p>223. § [Érdekképviselő]</p> <p>(1) A foglalkoztatottak szociális és gazdasági érdekeinek védelme, továbbá a munkabéke fenntartása érdekében e törvény szabályozza a szakszervezet és a NAV, illetve érdekképviselői szervezetek kapcsolatrendszerét. Ennek keretében biztosítja a szervezkedés szabadságát, a foglalkoztatottak részvételét a munkafeltételek alakításában, meghatározza a munkaügyi konfliktusok megelőzésére, feloldására irányuló eljárást.</p> <p>(2) A foglalkoztatottnak, illetve a NAV-nak joga, hogy – törvényben meghatározott feltételek szerint – gazdasági és társadalmi érdekeik előmozdítása, védelme érdekében, mindennemű megkülönböztetés nélkül, másokkal együtt érdekképviselői szervezetet alakítsanak, illetve az általuk választott szervezetbe – kizárólag az adott szervezet szabályaitól függően – belépjenek, vagy az ilyen jellegű szervezetektől távol maradjanak.</p> <p>(3) Az érdekképviselői szervezetek jogosultak szövetségeket létesíteni, illetve ilyenekhez csatlakozni, ideértve a nemzetközi szövetségeket is.</p> <p>(4) A foglalkoztatottak jogosultak a NAV-nál szakszervezet létrehozására. A szakszervezet a NAV-nál szervezetet működtethet, ezek működésébe tagjait bevonhatja.</p> <p>(5) Az e törvényben a szakszervezet számára biztosított jogok a NAV-nál képviselővel rendelkező helyi szakszervezetet illetik meg.</p> <p>(6) A NAV, illetve a szakszervezet köteles egymást írásban tájékoztatni a képviselőre jogosult személyről, valamint a tisztségviselő személyéről.</p> <p>89. § [Összeférhetlenség általános szabályai]</p> <p>(2) A foglalkoztatott nem folytathat olyan tevékenységet, nem tanúsíthat olyan magatartást, amely a köz szolgálatához méltatlan, vagy amely a foglalkoztatott pártatlan, befolyástól mentes tevékenységét, illetve a NAV tekintélyét veszélyeztetné.</p>

<sup>95</sup> Az eltérés kapcsán a törvény indokolása nem nyújt eligazítást.

<p>25. § A 24. § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell az egyesülési jog alapján létrehozott, szervezett politikai tevékenységet folytató szervezethez, alapítványhoz való csatlakozásra és tevékenységében való részvételre is.</p>	
---	--

Mint látható, a Hszt. viszonylag kiterjedt korlátokat szab a hivatásos állomány tagjainak a civil szervezetekhez történő csatlakozása elé [24. § (3) és (5) bekezdés, 25. §]. Az Szjt. ilyen részletes szabályokat nem tartalmaz, megelégszik annak kimondásával, hogy a NAV foglalkoztatottja nem folytathat olyan tevékenységet, nem tanúsíthat olyan magatartást, amely a köz szolgálatához méltatlan, vagy amely a foglalkoztatott pártatlan, befolyástól mentes tevékenységét, illetve a NAV tekintélyét veszélyeztetné (89. §). Ez a megfogalmazás bizonyára vonatkoztatható arra is, ha valaki olyan szervezethez szeretne csatlakozni, amelynek céljai a NAV feladataival ellentétesek.

Amint erre Erdős is rámutat, a Hszt.-vel ellentétben az Szjtv. nem tiltja a szakszervezetek számára sztrájk szervezését. (Erdős Á., 2021: 105.) A sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény ugyanakkor kimondja, hogy a NAV-nál pénzügyőri munkakört betöltő foglalkoztatottak nem jogosultak a sztrájkjog gyakorlására [3. § (2) bekezdés].

Az egyesülési joggal áll összefüggésben a párttagság kérdése is. Ebben az Szjtv. a Hszt.-hez képest változtatást nem hozott, amennyiben a NAV foglalkoztatottjainak a párttagságot nem, kizárólag párttisztviselését tiltja meg. (Szjtv. 89. § (3) bek.)

### Választójog

A Hszt. „20. Választójog” alcím alatt valójában nem a választójogot érintő korlátokat határozza meg. Részben összeférhetetlenségi szabályokat tartalmaz, részben a passzív választójog gyakorlásának lehetőségéhez ír elő többletkötelezettségeket; míg az aktív választójog gyakorolhatóságának éppen a garanciáit biztosítja. Az Szjtv. szabályai alapvetően hasonlóak:

Hszt.	Szjtv.
<p>27. § (1) A hivatásos állomány tagja nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati képviselő, és nem tölthet be főpolgármesteri, polgármesteri vagy alpolgármesteri tisztséget.</p>	<p>89. § [Összeférhetetlenség általános szabályai]</p> <p>(5) A foglalkoztatott nem lehet</p> <p>a) országgyűlési vagy európai parlamenti képviselő,</p> <p>b) nemzetiségi szószóló,</p> <p>c) főpolgármester, főpolgármester-helyettes,</p> <p>d) megyei közgyűlés elnöke, alelnöke,</p> <p>e) polgármester, alpolgármester,</p> <p>f) helyi nemzetiségi önkormányzat elnöke, elnökhelyettese,</p> <p>g) országos nemzetiségi önkormányzat elnöke, elnökhelyettese, továbbá</p> <p>h) nemzetiségi önkormányzat képviselője.</p> <p>(6) A tisztviselő nem lehet helyi önkormányzati képviselő, vagy a képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagja annál az önkormányzatnál, amely a NAV őt alkalmazó szerve szervezetszerű működési területén működik.</p> <p>(7) A pénzügyőr nem lehet helyi önkormányzati képviselő vagy a képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagja.</p>

<p>(2) A hivatásos állomány tagja haladéktalanul köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni, ha az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként nyilvántartásba vették, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe való megválasztását, valamint annak elmaradását.</p> <p>28. § (1) A hivatásos állomány tagja számára lehetővé kell tenni, hogy az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán, továbbá népszavazáson szavazhasson.</p> <p>(2) Ha a hivatásos állomány tagja szolgálati érdekből a szavazáshoz szükséges ideig nem tartózkodhat a lakóhelyén, erről őt a választás, népszavazás előtt legalább tizenöt nappal értesíteni kell. Ez esetben lehetővé kell tenni számára – ha a választásról szóló törvény másképpen nem rendelkezik –, hogy a szolgálatteljesítési helyén szavazhasson.</p>	<p>(8) A foglalkoztatott haladéktalanul köteles a munkáltatói jogkör gyakorlójának bejelenteni az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való nyilvántartásba vételét, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe való megválasztását, valamint annak elmaradását.</p> <p>79. § [Szavazati jog gyakorlásának biztosítása]</p> <p>(1) A szolgálat szervezése során figyelemmel kell lenni arra, hogy a foglalkoztatott az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán, továbbá népszavazáson szavazhasson.</p> <p>(2) Ha a foglalkoztatott szolgálati érdekből a szavazáshoz szükséges ideig nem tartózkodhat a lakóhelyén, erről őt a választás, népszavazás előtt legalább tizenöt nappal értesíteni kell. Ez esetben lehetővé kell tenni számára – ha a választási eljárásról szóló törvény másképpen nem rendelkezik –, hogy a munkavégzési helyén szavazhasson.</p>
--	--

Mint látható, a helyi önkormányzati képviselői megbízatásból a „civil” foglalkoztatottak főszabály szerint nincsenek kizárva. A passzív választójog gyakorlása (jelöltség folytán történő nyilvántartásba vétel) esetén a szolgálati jogviszony szünetel. (Szjtv. 64. § (1)-(3) bek.) Ha a foglalkoztatott a jelöltségtől visszalép vagy a választáson nem választják meg, az eredeti szervezeti egységénél és munkakörében folytatja munkavégzését. (Szjtv. 64. § (5) bek.) Ha viszont megválasztják, összeférhetetlen helyzetbe kerül, amit meg kell szüntetnie. Ennek hiányában szolgálati jogviszonya a törvény erejénél fogva megszűnik. (Szjtv. 92. § (1) bek.)

#### *A munka és foglalkozás szabad megválasztása*

A Hszt. kimondja, hogy a hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásában a polgári szakképesítését a szolgálat ellátására vonatkozó szabályoknak megfelelően gyakorolhatja, más keresőfoglalkozást pedig a Hszt. összeférhetlenségi szabályainak figyelembevételével folytathat. (Hszt. 29. §.) Ilyen konkrét megfogalmazású szabály az Szjtv.-ben nem olvasható, ugyanakkor – értelemszerűen – az összeférhetlenségi szabályok e törvényben is igen részletesek. A szabályozás kiindulópontja mindkét törvény esetében az, hogy az élethivatásként végzett szolgálat befolyásmentes, zavartalan ellátását megfelelően biztosítani kell. Ennek érdekében az összeférhetlenség „lépcsőzetes” szabályai biztosítják, hogy a megfelelő munkakör ellátása kapcsán a rendészeti szerv érdekei is érvényesüljenek.<sup>96</sup>

<sup>96</sup> A „lépcsőzetes” szabályozás négy csoportot különböztet meg: vannak tiltott (abszolút összeférhetetlen) tevékenységek, vannak, amelyek bejelentéshez, illetve engedélyhez kötöttek, és vannak, amelyeket be sem kell jelenteni. Ld. (Hszt. 108-110. §; Szjtv. 89-93. §.)

### A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

A Hszt.-hez hasonlóan az Szjtv. is megadja a felhatalmazást a tulajdonjog bizonyos részjogosítványainak a munkavégzés során történő korlátozására. Mindez az integritást, a befolyástól mentes munkavégzést, különösképp a korrupciós kockázatok elkerülését szolgálja.

Hszt.	Szjtv.
30. § Az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok munkabiztonsági okból vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálatban a miniszteri rendeletben meghatározott egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy – a bankkártya kivételével – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson, továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a szolgálatellátás során történő használatát.	13. § [Feladatellátás során birtokban tartható vagyontárgyak korlátozása] A NAV vezetője, vagy a munkáltatói jogkör gyakorlója munkabiztonsági okból vagy a munkavégzés rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében, valamint integritási érdekből megtilthatja, hogy a foglalkoztatott a munkavégzés során a miniszteri rendeletben meghatározott egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy – a bankkártya kivételével – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson, továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a munkavégzés során történő használatát.

A vonatkozó részletes szabályokat a Hszt. kapcsán a belügyminiszter (21/2015. (VI. 15.) BM r.; 24/2015. (VI. 15.) BM r.), az Szjtv. kapcsán pedig a pénzügyminiszter alkotta meg. (20/2020. (XII. 30.) PM r.)

### Összegzés

Megítélésem szerint az új jogállási törvény az alapjogi korlátozások kapcsán jelentős változtatásokat – a Hszt. szabályozásához képest – nem állapított meg. Arra nyilvánvalóan figyelemmel kellett lennie, hogy a NAV-nál a foglalkoztatottak két szférája dolgozik egymás mellett, akikre vonatkozóan – még azonos jogállási törvény esetén is – teljes mértékben azonos szabályok nem alkalmazhatók. E körben tehát a jogkorlátozásokat is differenciáltan indokolt megfogalmazni.

Az Szjtv. szabályainak gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok levonásához még jóval több idő szükséges. Hogy az új törvény valóban megvalósítja-e a preambulumban foglalt elképzeléseket, melyek szerint a magas szakmai színvonalat képviselő, a szervezet és a közszolgálat iránt elkötelezett személyi állomány megbecsülése és jogviszonya egységes szemléletű, a szervezet hatékony működését szolgáló szabályozásának kialakítása a cél? Ez még a jövő zenéje. Addig is azonban indokolt ráirányítani a figyelmet Magasvári Adrienn figyelmeztetésére: „Sikerre csak akkor van esély, ha a zárt és a nyílt munkavégzési rendszer legfontosabb, látszólag egymásnak ellentmondó, egymással versengő alapértékét, a stabilitást és a hatékonyságot együtt, jól ötvözve alkalmazzuk.” (Magasvári A., 2021: 82.) Bizonyára az lehet a szerencsés, ha ezek az alapértékek a jogkorlátozásoknál is figyelembe jönnek.

### Irodalomjegyzék

- [1] 1989. évi VII. törvény a sztrájkokról
- [2] 20/2020. (XII. 30.) PM rendelet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal foglalkoztatottja által birtokban tartható dolgok korlátozásáról
- [3] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

- [4] 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról
- [5] 2020. évi CXXX. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról
- [6] 2020. évi CXXX. törvény indoklás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvényhez. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-130-K0-00>
- [7] 21/2015. (VI. 15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól
- [8] 24/2015. (VI. 15.) BM rendelet az Országgyűlési Őrség hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól
- [9] 8/2004. (III. 25.) AB határozat
- [10] A Magyar Rendvédelmi Kar Nemzeti Adó- és Vámhivatal Tagozata. <http://www.rendvedelmikar.hu/?pageid=mrk-tagozatai&tag=nemzeti-ado-es-vamhivatal-tagozat>
- [11] Balogh, Zs. (2019). Az alapjogok korlátozása. In Schanda, B., & Balogh, Zs. (szerk.), *Alkotmányjog – Alapjogok. Harmadik kiadás.* (pp. 41-67.) Pázmány Press.
- [12] Balogh, Zs., & Gárdos-Orosz, F. (2018a). Az alapvető jogok korlátozása. In Halász, I. (szerk.), *Alkotmányjog.* (pp. 231-235.) Dialóg Campus Kiadó.
- [13] Balogh, Zs., & Gárdos-Orosz, F. (2018b). Fogalmi elhatárolások. In Halász, I. (szerk.), *Alkotmányjog.* (pp. 226-227.) Dialóg Campus Kiadó.
- [14] Erdős, Á. (2020). *Pénzügyőri szolgálati ismeretek* Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- [15] Erdős, Á. (2021). *Pénzügyőri szolgálati ismeretek 2.0.* Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- [16] Erdős, Á. és Szabó, A. (2019). A pénzügyőr, a katona büntetőjogi fogalmán kívül. *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle* 7(1), 7-30.
- [17] Erdős, Cs. (2015). A gyülekezés szabadsága. In Smuk, P. (szerk.), *Alkotmányjog III. Alapjogok.* (pp. 179-189.) Universitas–Győr Nonprofit Kft.
- [18] Erdős, Cs. (2021). Az alapjogok korlátozása. In Bódi, S., & Schweitzer, G. (szerk.), *Alapjogok. Az emberi jogok alkotmányos védelme Magyarországon.* (pp. 77-87.) Ludovika Egyetemi Kiadó.
- [19] Finszter, G. (2018). *Rendészettan.* Dialóg Campus Kiadó.
- [20] Hajas, B. (2016). Megjegyzések a gyülekezési jog gyakorlatának irányváltásaihoz. *Iustum Aequum Salutare* 12(4), 33-46.
- [21] Hajas, B. (2019). Gyülekezési jog. In Schanda, B., & Balogh, Zs. (szerk.), *Alkotmányjog – Alapjogok. Harmadik kiadás.* (pp. 221-238.) Pázmány Press.
- [22] Magasvári, A. (2021). Egy új jogviszony „születése” – az adó- és vámhatósági szolgálati jogviszony vizsgálata. In Csaba, Z., & Zsámbokiné Ficskovszky, Á. (szerk.), *Tebetség, szorgalom, hivatás.* (pp. 69-85.) Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata. <https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2012.1.5>
- [23] Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- [24] Pozsár-Szentmiklósy, Z. (2021). Abszolút védelmet élvező alapjogi helyzetek. In Csink, L. (szerk.), *Alapjogi kommentár az alkotmánybírósági gyakorlat alapján.* (pp. 12-13.) Novissima Kiadó.

- [25] Smuk, P. (2015). Alapjogi dogmatika. In Smuk, P. (szerk.), *Alkotmányjog III. Alapjogok*. (pp. 48-67.) Universitas–Győr Nonprofit Kft.
- [26] Szabó, A. (2012). Kormányhivatal – rendészet? *Magyar Rendészet*, 12(4), 147-154.
- [27] Szabó, A. (2016). Egy új „státusú” központi hivatal rendvédelmi feladatai. In Deák, J., & Gaál, Gy., & Sallai, J. (szerk.), *A toll sokszor erősebb, mint a kard. Rendészettudományi tanulmányok Prof. Dr. Főrizs Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. (pp. 200-210.) NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.
- [28] Szilvássy, Gy. P. (2018). Néhány megjegyzés a pénzügyőrök szolgálati viszonya és az alapjogi korlátozások kapcsolatáról. In Czene-Polgár, V., & Zsámbokiné, Ficskovszky Á. (szerk.), *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment*. (pp. 255-267.) Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata.
- [29] Zakariás, K. (2019). Az élethez és az emberi méltósághoz való jog. In Schanda, B. & Balogh, Zs. (szerk.), *Alkotmányjog – Alapjogok. Harmadik kiadás*. (pp. 71-120.) Pázmány Press.